

Latweeschu Awises.

Studinajumus nem preti:
 Jelgawā, pēc Pantowsta un Bifopa
 lgeem, Katolu eelā № 5, Sōptera namā,
 un Rihgā, pēc Nīchtera un beedra lgeem
 (Studinajumu eļpēdīzija no Rūdolfa Wofse),
 Veelajā Rūhtu eelā № 13, pretim Doma
 bānīzīgā.

Wakfa par studinajumem:
 8 lap. par sīhtu rakstu rindim; pah-
 tulsofšana īf hweefcham walodahm
 par brijim.

„Latw. Aw.“ war apstēleht:

Jelgawā: Pēc Pantowsta un Bifopa lgeem, Katolu eelā № 5, „Latw. Aw.“ eļpēdī-
 zija. — **Wakfa:** Steina lga apteek. — **Rūhtigā:** Ēerb. Pēsthoru lga grahmata
 bodē. — **Rihgā:** Nīchtera un beedra lga fantori, Veelajā Rūhtu eelā № 13, pretim
 Doma bānīzīgā. — **Geļfch:** un ahrsemē: Rūdolfa Wofse l i wifās eļpēdīzijas.

65. gada-gahjums.

„Latw. Aw.“ war apstēleht:
 Walmēerā: Tey lga grahmata bodē. — **Wakfa:** M. Rūb olffa lga grahmata bodē. —
 Wēstherburgā: pēc Wēstherburgas zeem. Latw. draufes mahjīta. — **Wef tam:** pēc
 zeem. mahjītajem — tilab Wīdsemē, tā ari Rursemē.

Wakfa weeneris nedēla.
 Wakfa, Jelgawā fantom:
 par gadu 1 rubl., par pusgabdu 70 kop.
 Wakfa, pahr paktu pēcufot:
 par gadu 1 r. 50 L., par pusgabdu 1 r.
 Eļpēdīzija:
 Jelgawā, pēc Pantowsta un Bifopa
 lgeem, Katolu eelā № 5.
 Medatīzijas adrese:
 Jelgawā, pēc Pantowsta un Bifopa
 lgeem, Katolu eelā № 5.

Bahr auglu foku audsinafchann Baltijas g. bernās, fewifchki Rursemē.

Merza mehnefi Jelgawā noturētā Rursemes ekonomistahs sozietes generalfapulzē Jaunjelgawas-Plūfkes semkopibas beedribas wihze-presidents, mahjītajs Welzera lgs, turejis runu un sanahlfufchos pafklubinajis, lai dibina pafstahwigu komifiju, kas ruhpetos par auglu foku audsinafchannu. Zaur to fchis semkopibas lauks, kas pehdejās gadās pēc mums panihzīs, atkal uaplauktu. Īf minetahs runās, kas nodrukata jaunajā Bahzu „Sem- un meshkopibas laikrakstā“, eeweh-rofim ari tē dafchās weetas.

Auglu fokus gadu no gada eefahl wairal leetaht, un zaur to tad ari winu zena pēc-aug. Gadu 10 atpafal Wīdsemē makfaja par labem abboleem 1 rubli puhā. Turpreti preefch 2 gadem runās turetajam wajabsejis par puhru ferintās abholu makfah 7 rublus, un tagad wehl Pēstherburgā par Antonawkas abholeem dodot 10 — 12 rublu puhā. Tas wifā sfaidri pērahda, ka tagabējā laika nēmaf nēpehji til dāufs abholu audsinaht, zil teel pagēhretis.

Īf sinahm, ko semkopibas departaments 1883. gadā fakrahja pahr auglu foku audsinafchannu Kreewijā, redsams, ka Rursemē fchāi leetā eeneem labako weetu Baltijā, tilfab geografifkā sfahwofka, semes branguma, klimata, tā ari eedfchwotaju sfā. Dibinajotees uf fakrahtem sfaitem, jafakot, ka auglu foku kopsfāitis Rursemē nēefchod-tees 300 līhds 400 tuhftofchōs. Tas fchāi jumma efof par leelu. Ja nu pēenemam, ka katrs foks pa gadu eenefs — ja dāufs — 1 rubli, tad Rursemē zaur auglu foku kopschannu gadā eenaht 300 līhds 400 tuhft. rublu. Wet tas ir par maf. Tahdā wihfē, pehzi Ēiropas mehra rehkinot, — 75 kop. uf katru zilweku, — nē-īnahktu wehl nē til dāufs, zil preefch pafchu bruhka wajadfīgs.

Wet tam Rursemē eht dāufs ahrsemju bumbeeru un abholu, par kureem makfā dāufs naudas. Tamdeht gan pēenahktos par to ruhpetees, lai īf Rursemes ari foku augli taptu īwēsti, un tahdā wihfē īdewumī ar eenehmumem nēhritos. Kur nu wehl paleef deenwīdus augli, ar kureem pa Seemas-fwehtkeem un Leeldeenahm meelo-jaamees? Īhī fākot: Rursemē eht wēhl par maf auglu foku aūdīna un kopsj. Bruhfijā 1878. gadā sfaitija līhds 25 milj. auglu foku. Tuwaki aprehkinot, īsnahlf gandrīh uf katru zilweku weens auglu foks. Tadfchu fchis sfāitis īwahdītees par maīu, un tamdeht waldbiba ruhpejāh, lai auglu foku audsinafchannu paplafchi-natu.

Ja pafkatamees, zil fochi ziti semkopibas rafchōjumi pēc mums arweenu jo wairal atihfahs un wairojāh, tad jafaka, ka nu ari laiks pēenahzīs, kur mums wairal jagabā par auglu foku audsinafchannu un kopschannu. Rursemē geografifkā sfā preefch tam wifai deriga. Geografis Rieperka lgs atihfī par derigahm, līhds seeme-teem, preefch auglu foku audsinafchannas Nowgorodu, Tamburgu un wifās 3 Baltijas gubernās. Kaut nu gan pehdejāh 3 guber-

nas sfahw tuwu seeme-teem, tadfchu tuwejā juhra winahm pēefchir mihligu gairu jeb klimatu, kas līhdsinajāh Saratowas gubernās un wehl zitu widufschu klimatam. Wef tam muhfu mahlainā seme auglu foku audsinafchannai wifai deriga.

Kalkunes muifchās walde ar fawēem semneeku mahju un muifchās semes nomneekem flehguīf tahdu kontraktu, ka teem jadehtā un jafokj auglu foki. Tahdā wihfē tad Kalkunes semneeku mahjahm, kam 4200 puhra-weetu semes, pehzi dafchēem gadeem buhs 8200, un 6 mafafahm muifchahm 3100 auglu foku. Kalkunes muifchās pēederumā tahdā sfā tad buhs auglu foku sfāitis wairojees līhds 11 tuhft. 300. Sīhaki aprehkinot, tas īstāifa uf katru mahju semes puhra-weetu 2 foks, un īf muifchās semes puhra-weetu 1 auglu foku. Ja wifā Rursemē pehzi fchīh preefchīhmes gribetu un waretu darīht, tad uf winās aramahs semes puhra-weetahm, ko sfāita līhds 1 milj. 200 tuhft., waretu arafitees 2 1/2 milj. auglu foku, kas pehzi angfchējāh tafkeerefchannas atkal eeneftu līhds 2 1/2 milj. rublu. Ja nu pēenemam, ka zaur auglu foku wairofchannas auglu zenas pa pufei mafinatās, tad tadfchu auglu foku dehfīfchāna wehl eeneftu gadā 1 1/4 milj. rublu. Un ja nu no fcheem atfkaitam pafchu tehriinu, tad tal wehl arweenu atleel 3/4 milj. rublu sfāidras pēlnās.

Preefch minetajem 2 1/2 milj. auglu foku nēwajjadsetu wairal nēkā 30 tuhft. puhra-weetu tīhruma semes. Un ja nu pehzi mafafahs zenas aprehkinajam, tad eenahtu īf gada no puhra-weetas 40 rublu pēlnās.

No waldbības nēwaram fchāi leetā gan nēlahda pabalsta zereht; wina grib, lai mehē pafchi fchāi leetā palīhdamees. Ta jau ari nē-īdos preefchrafstus auglu foku audsinafchannas sfā; tamdeht mums pafcheem jarihfojāh tā, ka atkauts, lai fcho darbu weizīnatum. Lai nu to panahktum, tad naw wif ween jatihfo paleelīnahkt muifchu auglu foku dahrfus, — nē, ir jadehtā ari un wifwairal mafgrunt-neeku sfīdīs mīhlefbīa un labpatīfchāna uf auglu foku audsinafchannu un kopschannu.

Rūnatajāh beīdfof ufstahdīja fchahdus preefchīkumūs auglu foku audsinafchannas pawairofchannas un weizīnāfchannas leetā:

- 1) Loti derigi, ezejēt komifiju, kas īstahbatu wifpahrīgu plahnu, un ari sfahdatu fchīh leetas weizīnāfchannai par labu. Romifijā wajjabsetu buht delegateem īf wifcham Rursemes semkopibas beedribahm. Rursemes ekonomistai sozietetei fchāi leeta buhtu ja-eefahl. (Tas jau ari, ka mīnehts, notīzīs). Romifijai pēenahktos:
  - a) Īstrahdaht nofajjumūs pahr auglu foku audsinafchannu Rursemē;
  - b) ruhpetees pahr pamudināfchannahm un pamahzīfchannahm laikrakfīdīs;
  - c) noitekt, kahdās auglu foku fugās buhtu katrā apgabalā eewehlamās, luhfojotees uf semes īhpafehībahm;

d) pahrbauht un eeteikt weetas, kur auglu foki pēhrlami, un e) ūnēleht weetas, kur foku auglus waretu wīsdahrgaki pahrdot.

2) Jarangahs, ar ffolu waldees palīhdīfibu, ka auglu foku audsinafchāna un kopschāna laukfkolās metodīfki teel mahjita. Ari tē ekonomīfakai beedribai jataīfa eefahlumūs.

3) Wajjaga dibīnahkt dahrfneeku ffolu, kurā kreetni auglu foku audsīnataji un kopeji lai īsmahjītos. — Schāi sfā mahjīrajis Welzera lgs pēefīhmeja, ka Jaunjelgawas-Plūfkes semkopibas beedriba ar fcho leetu jau nodarbojufees, un nodoma-jufi par to gabdaht, ka ta reif tīktu īspīldīta.

No ahrsemehm.

Wahzija. Īrīfa Bīsmarka wezakāis dehts, grahfs Herberts Bīsmarks, tehwa labā roka wifās weetas un leetas ahrleetu politikā, ir ar plaufchu karfoni grehtī fāfīmīns, fas tagad, tahdā laīfā, kur wifī politikī un diplomati Ēiropā wīdeleelā darbībā un dafchdafchadas jaufmas pahr gaidameem notikumeem duhzi pa gairu, Wahzu walfis-fanzlerim teefcham wajjaga buht loti nepatīfhamam atgadījumam.

Auftrija. Galīzija nēmeeri īzēhlufchees sfarp semneekem. Kas teem fchāi sfā par eemeftu, wehl naw sfāidribā. Dafchi grib sfīnahkt, ka semneeki tamdeht til wahrigi īstrahzēti, ka wīni, tīzedami kahdai wezai praweetofchannai, ko 300 gadu atpafal kahdās Grantfchu gudrīneeks (astronomūs jeb wīgīfchū pēhtitājis) pafsludinajis, efof pahleezīnati, ka fchogad pafāulei buhfchot gals. Ta tad bailes no pafstara deenas fcheem semneezīnem tos prahfus buhtu fawandījufchās.

Spahnija. Wehl tee prahti Spahnija nē buht naw apmeeri-najufchees, deht godajamā bīfkapa Īzkwīerdo nonahwefchannas zaur preefteri Goleoto, kad jau atfal dīrd no jaunahm nēleettībahm, kas bānīzās un no preeftereem pafstrahdas. Leelo žetortdeen kahdās nēpafīhtāmūs zilweks uflika dīwas leelas sfwezes altara telpās, no kura wīnā meena pehzi kahdā laika eļpēdeereja jeb fāfprahga ar breefmīgu trofīnu. Wina bīja pīldīta ar dīnamītu waj tam līhdsīgu weelu. Par laīmi, ka bānīz-fāubīs jau bīja īfghajufchī no Deewa nama, kad īfprahdseens notīka, un tīkai dīwi zilweki, kas wehl bīja eefchā, tīka grehtī eewainoti. — Drihfs pehzi tam dabuja sfīnu, ka kahdā fahdīfchā preefterīs fchahwīs īf kahdu sfolotaju, ka tagad atkal padfēd, ka wehl weens zīts preefterīs efof gribējis fawu bīfkapu nonahweht. Īf ta wifā sfāidri redsams, zil breefmīgi pagahjufchees un nonīhlfufchī īf Katofu preefteri Spahnijā. Nonahwetāis bīfkaps Īzkwīerdo mehginaja jo sfingri sfahtees zelā kahdai līberīgai, netīkumu pīlnai preefteru dīhwei, un par to tas tīzī nonahwehts. Ari naw wif domajams, ka zaur sfingreem foleem ween Katofu preefteri fchāi semē buhs pahrlabojami. Tīkai īhīta reformazija no eefchēnes

Pafpahne.

Brakti.

Pehzi dabūtahm sfīnahm jaraftīzīs — D.

Wīhtāis laīfā, tagad buhfi til laīpūs un nahfī man līhds uf 2. upes semeem, bet feedu laīkā deewdāh pufainajem krafeem. Wēdīfchu Tēwi fohdā flufā, weentulā weerānā pēc pafchās upes. Rūnā, ka tur ūpofojot pa deenas wīdeem. Schāi weerānā gan jīta nēfa nēredfēh, ka beeshu nēdraju pafchā upes wīdū un kaplu kahrlku kruhmīnu, pēc kura, ja patīht, wari nofehītees. . . . . Wet klau, tā wehfmīna eepufch nēdrajā! . . . . un zil nofehīpumaini nēdrās fahfīfchāufleht! . . . . Tēw fchēet, īf tā dīrdetu ūen noftanejufchu waimanu atfkānās, un rafnājam sfīlam upes ūbentīnam fahelāh wīl-nīfchī, īf tā krunfās uf zilweka pēetes, kam nējāufchās atgadījeens pamodīnājis pagahne aīfnaudufchās fahpju juhtās. — Wēhfmīna pahre-et un atkal wifā paleel flufā. — Ūhdenī Tu eeraugi befgalīgi dīfīu plafchumu, pahr kuru pahreel fchād un tad pēleli mahlonīfchī, īf tā jeh-rīni ganīdamees. — Wet wifā fchīs dīhwaināis flufums Tēw īf pa-darījis tahdu eefpāidū, ka nē-ūdrofchīnājees nē aplahrt sfāitees. Tēw fchēetahs, īf tā buhtu ūpofu sfūndā fcheit atmahzīs: wehfmīnās Tu īdīfīfī fezen ffreījofcha gara fchālkonu, un lapu fchābeshchānā — ūpofofchānās; pafis few Tu īfsejees, īf tā buhtu pafūbīs pafāulei un ka pafāule Tēw buhtu ūdūfā fchāi aqumīrtli, kurā Tu nē-ūdrofchīnees nē wīsmāfatahās sfānās pahr luhpāhm laīf, nē pat zaur eļpās wīlfchānu traufchē fchāufmīgā flufuma.

Waj fchīs dīhwaināis sfāts, kas Tawahm fchāufmīgajahm, flufajahm juhtahm dod eemeftu, sfahw fāfārā ar wīnu breefmu notīkumu? Waj sfāidree, flīee wīlnīfchī Tēw flufu teīlufchī, ka reif wīnu krahra īf bījūf aīnās fārānā? Kās to lai sfā?! Wet pafis Tu ari nē-faproti, kas īf Tawu juhtu jehlonīs. Pūsfūndās ween pagaidī un Tawa fīrds īf tā laīdīnees atīadīfees no fchīhm nepatīfhamajahm, mofojofchahm juhtahm. Wīfchā, kas turpat kalnā sfahw, nofwana, — sfrahneekūs aīzina pēc darba. Schar, tur dīrd ūni aīfīejamees, īf lopus blāujam. Ari no tuwejāh mahjās, ko tē redfam, īfīrē lopu pulzīnfch. Weens gans eēt papreefchū, otrs dfen. Rīhka, līhka wezenīte, atfpraudījufees un ar apbrīfahm kahjahm, lopus padfen, arweenu sfubīnadama: „fchē, pa žēlu, — fchē, pa žēlu!“ Gabalīnu padfīnāf, atīdab ganu meītene rīfhtī un patī atīkū atpafal uf ūhtu. Naw zil ūgi, kad pa to pafchu olnīgu kahdās īfbrauz ar mehfu wēsumu; pehzi ta atfal otrs un trefchā. Apalee fumelīni nēfa dāufs nē-īfāifa pahr leelajem wefumeem, — bet eēt pīlno gaitu, ar dūndueem kaudamees. Par brijīnu jau pīrmaīs īfbrauzejs lēz atpafal, sfālfchī

ratōds sfahwedamūs un jautru mēdīnu ūwīlpodamūs. Pafis ari īf deewd-gan sfāltīs, tahdās plateem plezem un kufpeem mateem, kas brauzot wīkno, tā rudū drūwa. Bēhrajam abtrī ftreenot, jauneklam gairīs pēedambējāh aīf krekla, tā ka fchīs īfklatahīs gandrīh kufpīnainu muguru. — bet tad ufstātahs uf wīna īfreesajahm, apalajahm kufhtīhm, tad mugurā lufēs nēlahdā wihfē naw domajams. — Wezenīte sfā-tahs, roku faulei preefchā aīfīkufā, jau labu laīku uf brauzeju; peh-dīgi wīna patīfhami pafmīhī un fāfa: „tīhēs nomīrejs!“ un tad tel, wehl fahdus nēfaprotamūs wahrdūs runādama, uf īfābu. Tai paf-chā brijdī ari rati pa wahrtēem eedīmdēja; jauneklīs, wehl ratōds sfahwedamūs, fāuja mīhligā bāfī: . . . . „bet mahmīn, ko Tēw luhg-fchu: dod man ūkotelī, — jītādī man, mehīchot, nolīhīhīs bīfkās un krefks nē par īlgam. — „Tas labī, dehtīn, ka Tu ari pahr fewī eedomā; tas labī, Pēhterī; tā jau nomīrejs ari darīja, — nēfad nē-mehfa be ffolees,“ — tā wezenīte flawēja jauneklī un tuhtīl grībeja flēigtees uf flēhtī pehzi ffolees, bet eeraudfījūfī deenēfnezi, kas, ar abrdīfīfcheem rokā, grībeja pafchā lāil eēt uf tīhrumu, ta atgreēfahs at-pafakal un teizā: „Īfīt, aīfītezi wehl līhds dahfām un papluhzi wīrfās pa pupahm, kamehē eēs nahfchū; gan jau, meīf, īfahrdīfī mehflūs! Eē jau, kad bīju fchītomet, tā Tu tagad, wāreju īfahrdīht trīm wēde-jeem edlfchē pat fchītajā tīhrumā pēc zīnahres fchūhna; bet taga-dīn jau īf dīw īl tahlū ko wef.“ To pafajjūfī, wīna aīfufajā uf flēhtī un drihfs bīja atpafakal ar rullīfī fāhtītu, baltu ūkotelī rokā, ko ta eedewa jauneklam, fūzīdama: „Schē, Pēhterī; fchīto ūfchūwu gan preefchī nomīreja, bet nu jau wīnam tahs nēwajjaga.“ — „Waldeens, mahmīn,“ jauneklīs fāzīja un, ūkotelī īflāidīs, to aīfīka few preefchā. Wezenīte pārehnā fahlu deht, fas bīja ūfmeēfīs uf laīdara wahrtu flāba, un, to pahr roku pahrmētūf, aīfgahja uf pupahm.

Slaīkāis jauneklīs, to wezenīte par Pēhterī fāuja, bīja wīnās pafchās dehts, fchīs mahjās fāimneekūs. Gandrīh wīfās fchīs mah-jās ehlas bīja wehl jaunas, un bīja buhmetās glīhtā fāmehrā jīta pret jītu, tā fa wāreja noitekt, fa wīnās eemīhnees īf turīgīs un ap-domīgīs wīhēs. Wet fchīs jaunahs, glīhtahs ehlas nēbīja wīf Pēh-tera roku darbs; tahs bīja žehlīs tā, ko līhā wezīte par „nomīreju“ dāudfīnāja. Un tas bīja Pēhtera tehws, kas fchī pafchā gada pawa-farā bīja mīrīs.

Wīnās klāufbās laīfās, kad Latwju semneeks wehl nēfa kalpa gīhmi, kad wīnfch pafis nēfīnāja, zil wīnam īf pēederuma pafāulē, un kad mehch, tā fāfa, līhka rījās durwīs, — jau tad fchāi mahjā dīhwoja wīhēs, kas eewehrojāmi īfchīhrahīs no wīfēem jīteem fchīs muifchās fāimneekem, tā zaur fawu kreetno mahjās fāimneezībū, tā ari zaur fawu pērfonu. Wīnfch wāreja katrā weetā un leetā fāzīht: kas eēs efnu, tas eēs efnu. Īf īhpafehī muifchā bīja jīteem fāimneekem ja-faprot, kas Sīla-Rīhtīfchu tehws bīja, — protī, wīnfch bīja muifchās fchīkīterīs, muifchās īhpafehīneka labā roka.

Sīla-Rīhtīfchu tehws arweenu leelījāh, ka Lejups, — Lejups bīja wīna wahrdē, — efof jau no tehwu tehweem sfahwejufchī pēc fchīs muifchās leelkungeem labā flawā, un īf no katrās pa-aufes efof wīd-māfakal weens bījīs, kas muifchās godūs walfajīs. Ka wīnam bīja laīfīnība, to jau wīf pagahīs sfīnāja, un tamdeht ari pret wīnu, tā pret dīhmūfchu fchīlīterī, wīf fājūta gobhījībū; — wīnam bīja pahr wīfēem semneekem autorīte. Wet gobhījībās fawēem tautās brāh-seem, — tā wīnfch pafis wīs nēlaunējāh to fāuft, — wīnfch nēbīja wīs mahjījīs ar rungu, tā to gan muifchās fundīmī mehfa darīht, — bet til ween zaur pafchā labu preefchīfīmī un prahtīgu, leeterīgu pamahzībū. Pūnainu pa-egļa luhju gan wīnfch weenumehr mehfa nēfahē, bet to til wīnfch darīja modes deht, jo ahrigi wīnfch zaur luhju ween īfchīhrahīs no jīteem semneekem, — rumbainīza bīja tā pati galwā, pēdāmī tee pafchī mugurā, fas kufam katram sem-neekam.

Wet weenā leetā ween Lejups nēbīja, kas wīnfch bīja, protī fawā laulībās dīhweē. Dāufs reif, pat par glufchī neezīgahm leetahm, wal-dīja domu fawadība sfarp wīnu un wīna laulato draudfenī. Kur wā-reja, tur Lejups ari pafahwa tuhtīl feewai walu, — bet fur nē, tur kīdahm nēbīja gala; bet katru reif kīdās beīdāh ar feewās ūfwaru. Wīf to tad ari Lejups tīkai reti mahjā rahdījāh, — bet weenumehr pamahzībū laīku muifchā; gan wīnfch sfīnāja tā eegroftīht, ka tam bīja muifchā weenumehr fchīs, tas, ko darīht. — Wehrnu wīnam bīja īfchētri: dīwi dehtī, dīwas meītas. Protams, ka behrnī, mahtes wākā ween buhdāmī un wīnās tuwumā ween dīhwodamī, ari pēfawīnājāh mah-tes īhpafehības, eeradumūs un tīkumūs, un no tehwa gandrīh atfwe-fchīnājāh. Mahtes mīhlfīfchī bīja abī jaunakee: dehtīs Antīnfch un meīta Natīna. Abī ari īfklatījāh wīfōs gīhmja wāībās pehzi mah-tes, un dafchī pat pahr Natīnu nofmejhāh, ka gaita un runa efof tīhri tahdā, tā pafchāi Lejupīfchāi. Dīri dīwi behrnī, Pēhterīs un Wīfhe, bīja wezakee. Pēhterīs, duhfchīgīs jauneklīs, nē wīfai garais no au-guma, līhdsīnājāh tā fawā ahriģā weīdā, tā ari pehzi fawās dabās pafcham Lejupam. Wīnfch bīja īfīs semes ruhfīs. Wīfu mahjās fāimneezībū wīnfch wādīja fāhtīgī, kaut gan mahte muifcham ar wīnu nēbīja meerā. Sfarp pafcheem brāhkeem ari nēbīja nēlahdās mīhlefbī-bās. Antīnfch, tā jau mahtes dehtīnfch, bīja īfīlīnīnahīs un glufchī flīnks. Wīnfch nē ween nēla nēftrahdāja, bet wehl, fur til wāreja, brāhka darbūs īpofīfija. Kad brāhīs to fahdu reif ar leelāhm pub-lehmu, waj nu luhgdams, waj pēdraudēdamūs, dabuja pēc afchānās, tad Antīnfch aīfmeta arlu aīf afmēna un nolāufa leemchūf, — un tad pafis aīfgahja, ūfobūs rahdīdamūs, uf mahju un pafstahfīja mah-let, ko fchīs īfbarījīs, pahr ko tad fchāi bīja to fmeetees tīku tītam.

Sfarp abahm meītahm ari nēbīja nēlahdās weenprahfībās, nēdīs mīhlefbībās. Natīnu, kaut ta gan jau bīja 14 gadu wēja, wehl mah-mīna tureja par lellīti, un tamdeht tā ari launā nēnehma, kad ta

Ziffaidrojums. No Puses pašneefahm ne fen fnojomu, pehz kura tur dauds efot pahrgahjuſchi pareiſtiziba. Tagad nu „Zgati f. St. u. Land“ rakſta, ka to tikai warot ſihmeht uſ Puses apfahrtni; jo Dundaga, Popē un Wentpili gan daudf pahrgahjuſchi, bet Puses draudſē tikai diwas perfonas, weens algadſis un wina 16 gadu wezš dehls, efot pahrgahjuſchi pareiſtiziba.

No Zalgawas apfahrtnes. Miſlā pawafara nu atkal atnah-kuſi. Winas jankumu un preekus waram baudihit peeteekoſchā mehra. Pawafaras weſtneſchi, gabju putni, jau fen eraduſchees. Seemas mahmina ar ſawu balto ſegu, kura wehl pat ſchini gada zetorkfni ſtipri ween bahrgojahs, neſpehdama miſligajam ſaulēs deklam ar ſawu ſeemeta dwaschu turetees preti, fajija drihs ween ardeewas un aiſzetoja weenā nedetas laika. „Tſchabedama, drebedama, aſarinas raudadama, ta pahrluhda Latwju ſemi, Semgaliju ſkalodama. Re-raudēti, nelaimigi, nu buhs ſelta tibrumi, — ſakas pſawas, trefni lauki, kupli koku augumini!“ — Naſklamahs wafaras zeribas jau ari tuhdaſ ſahf parahditees. Seemas ſehjas loti labi pahſeemojuſchas. Rudſu lauki, kam ween til igahjuſcho ruden, leelā ſlapjuma deht, tee ir apſehti, rahda preeziju waigu. Pſawas tehryjahs ſakā maurinā. Leijas lauki, pahrlureem igahjuſcho ruden uhdens wi- noſjahs, jau noſuſejuſchi, un aras jau dien wagas, preezadamees uſ drihu ſehſchanu. Knifchi, waboles un taurini jau ari lahjās. Beh- dejās deenās no rihteem gan ſalna muhs apweeſo, — bet ta maſ ko ſlahdē, jo ſeemeta wehſſch tai nelahdas palihdſibas neſuhita, atwehſle- dams rihhtenim ſawā weetā ſtrahdaht, kas tadſchu par ſeemeli ir daudf miſligakš un nemaitā jaunus ſtahdus til ſpihtigi, tā ſchis to katra reiſ mehds dariht. Tomehr pee wiſas jautahs pawafaras ſem- kopjeem atleek ſawi eemeſti, ko behdatees: pirmahrt — apkerſot makeli, jo rentes jau jamafā, bet ſchis, nabadsinſch, no garahs ſe- mas un bahrgā ſala pawifam tahds faruzis, un otrahrt — apſta- totees uſ neſehſtajeem laukeem, preekſch kureem nu daſcham labam truhſti wajjadſigahs ſehſlas, jo igahjuſcho ruden wiſs gandrihs iſ- diha un ſapuma zaur pawafarigo leetu, kas wiſu beſ ſehſlaſtibas iſmehrzeja. Trefchā leeta wehl ir, kas ſemkopjus jo wairak ſkum- dina, wina nowahrguſchee lopini, kureem zaur igahjuſchahs wafaras ſlapjumu daſchas ſlimibas peeweetojahs. Daſcham jau ari lopu baribas mitelkis pee beigahm, — bet leellopeem wehl truhſti uſ laukeem, ko eht. Zits jau ari efot preekſch lopeem labu gabalu jumenta patehrejis. Kam mehſs tumumā, tee jau ſahf laiſt lopinus ganibās, — bet behdigi tomehr iſklatahs, kad ganamee ſakriht grahwjōs un newar wairis peezeltees beſ ſtiprakas palihdſibas no zilweku puſes). Pahrluſteem lopeem maſat behdu, jo tee jau war eet gands; bet daſcham ſihklopu ſkaiſis ari ſtipri pa ſeemas laiku maſinajes zaur igahjuſchahs wafaras ſlapjumu. Tā nu mahju ſaimneezibas wiſpahrigais ſtahwollis gan iſhti preezigs wiſ ne-iſkla- tahs, jo nepatihkamais truhkums atrodahs daſchā weetā. Zaur ru- den ne-apſehſteem laukeem un ne-arteem rugajeem ari daudſeem par leelaku ſirgu ſpehtu jagahdā, un tāpat ari leelaks zilweku darba ſpehſi ir wajjadſig, — bet pee tam, ka jau ſajihſti, leelakai dalai truhſti naudas. Tahda pat indewe ir ar kartuſeku ſehflu, no kuras daſcham naw neneeka. — Bet zereſim, ka jaulā pawafara mums atweidhs kuplu un bagatu wafaru, un ka miſlais Deewinſch pehz behdahm un raiſcham atkal preekus peehſchir; jo tā jau ir iſ reifas, ka pehz leetas atkal ſaule ſpihd! — Tikai jawehlahs, kaut zaur da- buto pahrmahzibu lai buhtum palikuſchi gudraki un turpmaki mah- zetu uſ preekſchdeenam ko wairak aiſtaupihit! Tad mums ari ſchis grehtais gads buhs bijis redſamas ſwehtibas pilns. **Schrons.**

No Jaun-Platones. Pa Leelbeenam ſcheijenes ſenakais Jaun-Chrglu ſaimneeks, Indrikis Schulmanis, nobeidsa ſawu diſh- wibas gaitu, gandrihs 80 gadu wezumā. Nelaihs zaur to ir loti eewehrojams, ka tas leelako datu no ſawa diſhwibas laika ſtahwe- jis pagasta amatōs. (Neti gan tahds otrais atgadifees). Iſpahſchi par pagasta preekſchneeku tas bijis tā pee 40 gadeem, kureſch amats klauſf-

bas gadōs, un ari wehl preekſch pagastu paſchwaldibas eewehſchanas ſur- ſemē, lihds 1866. gadam, bija preekſch pagasta no leela ſwara, tamdeht ka preekſchneeki ari bija gandrihs tee weenigez pagastu pahrwalditaji un pagastu dariſchānu waditaji. Ari wehl pehz pagastu paſchwaldibas eewehſchanas tas wairak gadu ſcho amatu walfaja, lihds kamehr ne- ſen atpakal, mahju waldibu ſawam deklam atdodams, tas ari attei- zahs no pagasta amateem. (Behdeja laiſā tas wehl bija par pagasta weetneeku eewehlehts). Tā nu wiſſch ſawas beidsamahs deenas klufiba pawadija, lihds kamehr pehz iſhas ſlimibas to nahwes engel- lis uſ labaku paſauli pahrweda. Lai Deews tur kronē miſhā ne- laiſa galwinu ar iſhto goda kroni. — Meers wina truhdeem! — n.s.

No Uſſineem. Neti gan ſurſemē kahds pagasti atradiſees jaulakā weetā nekā Uſſineeki. Pa paſchu pagasta widuzi garanifiti tel zauri ſtrauja Swehtes upe, kura daſchā weetā ar ſawahm ſtah- wahm peeraſteem un eceſahm dod brihnum patihkamu iſſtatu. — Bet Uſſineeki naw ari rokas klehti turejuſchi, preezadamees pahrl- dabas apdahwinajumu. Nē, — tee ari no ſawas puſes ir dabai nahluſchi palihgā, widuzi jo wairak iſpuſchot. To leezinahs da- ſchas weetas un leetas iſſkatram zekeneekam, kas pa Zalgawas-Mu- hrumuiſchas leelzeju brauz. Tē beſ labi uſkoptajahm mahjahm kriet- zelotaja azis mehſa malā koſchais ſkolas — un teefas namē, kas preekſch til maſa pagasta, ka Uſſineeki, ir miſlu darbs. To paſchu ari leezina glihti uſkoptā, koſchā kapſehita minetā leelzeja malā. Tāpat ari par ſchi pagasta zenſibu pahrl dabas jankumu ruhpihu leez- ina prahwee abhelu dahſti, kuzi gandrihs tē neweenahm mahjahm netruhſti. u. t. t. — Bet tomehr no wiſeem ſchi laiſa Uſſineeku dedſigalajeem dabas jankumu lopejeem ir godam japeemin „Swir- lauku Janis“, Leel-Dimſenu ſaimneeks, kas jau wairak gadu zen- ſigi nodarbojahs gar koku audſinſchānu. Minetais ſaimneeks ir eetaiſſis ſawā laukā daudf puhra-weetu leelu augſu koku dahſu. Tāpat wehl wina peederumā un ruhpihā atrodahs, beſ leelahs augſu koku ſkolas, 2 leelas Franzijs ehſſchku roſchu ſkolas, ar brihnum ſkaiſtahm, wehl nekur zitur ſurſemē neredſetahm roſchm. Wehl beſ roſchu audſinſchānas Swirlauku Janis ruhpejahs pee dabas jau- tumu koſchānas ari atſiatak no ſawahm mahjahm. Tā Muhru- muiſchas leelzeja malā tas ſawā gruntē ir eefahjis taiſht koſchu parku, tani wezōs zelmus iſrakdams un jaunus, kuplus kokus alejās ſtahdidams, gangus un zelmus ſchuhredams un dahſa trehſlus zela malā nolikdams, zekeneekem preekſch atpuhtas. Tahlatu paleija atrodahs mehſa koku ſkola ar ſmukeem, ſehſteem un ſtahditeem lozi- neem. Schis jaun-eetaiſſis mehſa dahſis Swehtes upes peekraſē jau tagad dod jankumu, un deenās gan zekeneekem atgahdinahs iſ- daudſinatō Schweiziju. Par ſchahdu darbu nu minetais ſaimneeks teel no daudſeem uſteiks, un par ſchahdu ruhpihu ſlawehſt, — bet tē it nejaufchi jaunajai parkai radahs nitns eenaideeks, kas gribeja Swirlauku Jana darhibu iſdebeht. Tas bija minetā pagasta we- zakaſis D. kgs, kas bija igahjuſcho ſeem' uſdomajees, aprakſtito, jauno dahſu noſoſtiht, iſdodams pawehli, driſhā laiſā jaunōs kozi- nus 3 aſis gar leelzeja malū noziſt. Minetajam ſtahditajam nu bija pret pagasta wezako 2 reifas ſawōs lolojums un ſweedru puh- liſch ja-aiſtahw, pahrl wezaka pawehlejumu ſuhſot pee Dobeles pilſteefas, kura behdeja reiſā zeeſchi noſajijuſi, ka Leel-Dimſena jaunſtahditais parks ir ſaudſejams, un uſaizinajuſi pagasta wezako, deht pirmahs pawehles ne-iſpildifchanas, dot atbildi. — Weidſot wehl jateji, ka Swirlauku Jana ruhpihu pee koku un dahſu koſ- ſchānas teel no wiſeem, kas to paſihſti, uſflaweta, iſpahſchi abhelu koku ſkolas labad. Saimneeki, kas no minetā kunga augſu kokus pirkuſchi preekſch ſtahdiſchānas, leezina, ka wiſi ſtahdi uſ labako au- got un 2 gadu laiſā jau augſus neſot. Swirlauku Janis ari koku ſtahdus daudf lehſtati pahrdod, nekā kur zitur tos dabon. Tamdeht ſaimneekem, kas par jauneem abhelu dahſeem ruhpejahs, ir Leel- Dimſenu ſaimneeka koku ſkola, ne taht no Muhrumuiſchas leelzeja, loti eewehlejama. Schini ſkolā kojini neteel zaur trefnumu pahrl- leezigi ahtri uſdiſhti, zaur ko wehlati, pahrlahdot, tee fehrg un nihſti. Swirlauku Janis ari par koku augſchānu galwojot. Tur- pat ari dabujama koki ſlawejama ſorte no ehſſchſchu ogu truhmeem un

Jahnu ogahm. — Daudf laimes Swirlauku Janim dahſu koſchā- nas ſinā, kas ſaimneezibai atneſs daudf labuma un eewehſchānu. Wehlejams loti, kaut daudf zitu ſaimneeku minetā kunga ruhpihu nemtos par preekſchſihmi pee dahſu koſchānas!

No Bauſſas puſes. 5. Aprili uſnahza pehz pawafariga karſta laiſa pirmahs pehrſons ar leetu un paru kuru. Schogad pirmahs pehrſons nahza no ſeemeekem; tamdeht daſchi domā, ka buhs ſawā wafara. Tuhdaſ pehz pehrſona eſtahjahs aukſtaks laiſs. — 8. Aprili nodedſa Bauſſas Pilsmuiſſchās Selen-Deenu mahjahm laidars un klehts. Laidarā fadedsa lahdi 8 gowſlopi un 1 ſirgš, un klehti labiba, pahrtika un zitas leetas. Uguni wehſſch pahrneſa uſ turpat tuwumā buhdamahm Bauſſas pilſkunga Schahbtu mah- jahm, kur ari nodedſa it jauna, leela rija un weza, malkas pilna klehts. Riſā fadedsa beſ daſchas labibas, linſehklahm un garluſtu ſalmeem wehl ſirgu kulama — un linu miſhtamā maſchina. Riſa bi- juſti, tāpat tā ſenakōs laiſōs, pee krona pa 75 rubleem adroſch- nata; tamdeht Schahbka ſgam leela ſlahbe. Kā uguns iſhteni zeh- luſees, newar ſkaidri ſinaht, — bet domā, ka behni ar ſehrlōzi- neem buhs Selen-Deenas laidaru aiſdedſinajuſchi. **J. R.**

No Jaunjelgawas. Pirmo Leeldeen 2 ſaldati, labi eehſwa- juſchees, gabja ſchuhpotees, un iſſrita iſ ſchuhpolehm. Weens wah- rigi ſaſita galwu un otrs pahrlausa kaſju, tā ka neſchus bija ja-ai- neſ uſ laſareti. — Ubi ſkolenti, kas, ka jau ſinots, 25. Merzā noſlihta, wehl lihds ſchim naw atrahſi, lai gan wezati labu pateizi- bas algu iſſolijuſchi tam, kas winus atron, un tamdeht ari nopeetni teel mekleti. **J. St...**

Wihtinu meldera puſis, pee ſluſchſcham ledu zehrtot, eekritis uhdenti un, ar ſtraumi proſam aiſtrauts, noſlihtis 18. Merzā. Mahte apraud ſawu miſho apgahdataju.

Midſires Dumpju ſaimneekam nodedſa 3. Aprili, labibu kufot, riſa. Weidsamo meteenu taiſot, ſaimneeks uſlahpis uſ ahr- deem, palikuſchos labibas kuſchus nogahſt ſemē. Labibas kuſchis ſemē nokriſdams ſahf degt pee rijās durwihm, un uguns eefchānahs azumikli ari meteena. Gan ſaimneeks uſkritis uguns blaſkim wirſā, grihedams to nodſehſt, bet naw warejis. Saimneeks til-ko- warejis iſſpruht ahra pa ſchuhua durwihm, jo rija un peedarbs bi- juſchi weenas uguns. Laikam bijis kahds ſehrlōziſch labibā iſ- kritis, kas, no ſera ſemē gahſhot, dabujis berſetees, un tā tad eede- dſees. Saimneekam fadeguſchi wairak nekā 30 puhri iſwehtitas la- bibas, kas jau bijuſi ſenak iſkulta. Chſa bijuſi adroſchinata.

Semites Purwinu ſaimneekam nodedſa 9. Aprili rija, iſtaba un kalpu ſtalli lihds ar wina klehtihm. Meitas ar puſi iſlahjuſchi tai deenā riſā kartuſelus. Saimneeks, no mehſa pahrlbrauzis, eegah- jis riſā, apſtatees, ka laſa. Drihs tas diſrejis briſchſchſchānu un ſprehgſchānu, un iſſtrehjis ahra ſkatees; tē tas eeraudſiſis uguni jumenta. Wehſſch trezis uguni uſ iſtabu, un no turenēs uſ kalpu ſtalleem un klehtihm, tā ka maſ ko warejuſchi iſgahbt. Kal- peem fadeguſti gandrihs wiſa wina mantiba; daſcham til tas pali- zees, kas bijis mugurā. No kam uguns zehluſees, naw ſinams. Chſas bija adroſchinatas pahrl par 300 rubtu ſurſemes ſawſtar- pigajā uguns beedribā.

No Talfseem. Talfu aprinka-teefas aſefors, barons Th. von Gahns, 16. Aprili peepſchi nomiris. Wiſch ſaſtima Paſtendē uſ nelaiſes Paſtendes baroneetes behreſm, un, ar nahwi zihnidamees, no turenēs tika aiſweſt uſ Tukum.

No Kollas. „Waldibas Wehſneſis“ iſſludina Wiſa ug- ſi aki apſtiprinatu walſis-padomes ſpreedumu, pehz kura 2150 rubtu par gadu teel atwehlehts preekſch Kreewu pareiſtiziba draud- ſes uſtureſchānas Kollas muiſchā, Wentpils aprinki.

No Ruzawas. Atbilde. Zittahrt man gadijahs pawafar' kaiminu draudſē braukt, kur pee leelzeja ir magafina klahrt. Tur- bija ſabraukuſchi daudf — ziti ar mahleteem rateem — pehz labi, bas. No domā, laſitahs miſlais, waj es daritu ſlikti waj pareiſi- **(Statees peelikumā.)**

* Schahdu ſtatu dabuja redſeht aiſwini nedel' zekeneeki 8 werſes no Zalgawas gar Zalgawas-Tuhma leelzeja malū, kur wairak govihm bija peemahjis ſchahs weenads iſhtenis.

tad wizam bija labas zeribas uſ ſawas laimes nodibinſchānu, jo wiſch zereja nopelniht labu teſu naudas pee ſchi darba.

Kahdu werſi no Sila-Lihtſcheem ſahwija upes malā mahja, ko ſawu par Dobupeem. Glihtuma ſinā ſchi mahja newareja nelahdi lihdsinatees pirmajai. Wina iſſkatiſchā ſā atmēta, kur neweens zil- weks neſhſhu. Wiſas ehtas bija ar lubahm jumentā; daſchi lupſtaji bija notrupejuſchi un lubas noſchluſchahs ſemē, tā ka tā iſſkatiſchā ſā kahda leela kuſtora ſkeletis jeb kaulu ſtahwō. Diſhwomahs ehtas iſpilduſchahs logu ruhtis bija daſchas ar trija gabalineem aiſſiſtas, daſchas ar drehbes wiſchli aiſbahſas. Uſ durwihm bija redſami trihs ar krihtu ſihmeti kruſti. Tais laiſōs mahju redſot til noſchelojamā ſtahwollis, nebija nelahds brihnum. Tahdas paſchas ari bija zitu ſemneeku mahjas, iſnemot til Sila-Lihtſchū.

Bet newagot uſ ſchih mahjas behdigo ahrpuſi, wina eemih- neeki, zil wina bija, bija jauri lautini. Saimneeks bija wezō, bet wehl deewagſch ſchagans tehtihſi. Saimneez jau duſeja ſen gabus ſmiſchu kalmidā. Tahs weetu iſpildija weiklā Marula, tā wegitis to mehdsā ſaht. Schi Marula neſahweja ar weitti nelahdā radneezigā ſafarā, — bija tikai kalpone, — bet kad mahjam tehtizam nebija neweena behrna, un Marula bija weenumehr tahda weikla un ſchirgata, tad wegitis to miſheja, tā ſawu behru, un tai uſtizeja ſaimneezes peenahſumu. Bija ari lo redſeht, kas Marula bija par mudigu mei- teni! Nekad wina newareja eeraudſiht dihtā ſtahwam. Wafaru, kad bija ſeena laiſs, un ſeena wahlſchānas darbs ſteidsams, tad Marula apſkaidija mahjas ſoli, weens un diwi, un bija ſtrahdneekem pa- lihgā pee ſeena walalahm. Wiſa apfahrtnē ſlaweja Marulas weik- lumu, — bet brihniſchahs, ſapehz wifas Melbriſch ne-apraugotees pehz ſahda eegahtra, jo ka tahda bija wajjadſig, to perahdija beigahs ehtas, kur wegitis ar ſawu ſpehju wairis neta newareja lihdsi. Un ka Marula reiſ buhs iſhā Dobupju ſaimneez, pahrl to ari neweens neſchahubijahs. Na, bet wejiſcha domas bija zitadas. Wiſch ſinaja gan, ko tas noſhime, ka wafaras wafarā, pirmajam ahſcha raga pu- teenam noſſanot, Marula palika tahda ſā domiga un tā tā noſarſa; wiſch ſinaja gan, ko tas noſhime, bet wiſch tā neſahſiſija neweenam pahſcham, — til nedomajā pats pee ſewis: „Kad tas tā eet, — tad Sila-Lihtſchū Pehteris manu Marulu prežē, — tad ta leeta eet preekſ. Un ta leeta reiſ notiks: — wini jau weens aiſ otra waj gibſti; — weena alga, waj ſewiſcha to deklam patauj waj nē, wiſch ſawa prahſa negroſihs, — ta wiſch nedarihš; — tahds jau wiſch ir pa diſmſchānā.“

Neweens zits ari gan neſinaja, ka Sila-Lihtſchū Pehteris iſtraud- diſſees Dobupju Marulu par bruht, tā tikai pats wejis Melbriſch, kaut gan bija jau pahriſ gabu, kamehr tee bija faraudſijuhchees. **(Turpmat beiguſms.)**

Drupas un druffas.

Graudu pilnas wahrpinas.

- 1) Kas ſchleht deehſi duſejiſi,
- 2) Tas, kas joſus neſaprot,
- 3) Kam tib ſtrahdaht, laime teel:
- 4) Kad daritum, kas mums ir
- 5) Turees ſemē, bet turees iſhtis,
- 6) Schwais, alus kahriba,
- 7) Lepniba un mulkiba — aug wirs weena zelmina.
- 8) Pahrlpreekſch pareiſi noſwer, las jabar, tad eij — padari.
- 9) Labs darbs, ko laiſā padari, ir ſwehtihſi ſchait un muſchigi.
- 10) Sabreſ un gulta — diſhwē dahrgi,
- 11) Kas pehz ruhpehm midfina;
- 12) Gultā, jahrlā — duſam gahrdi,
- 13) Wiſh jauns rihſiſch modina. **E. F. S.**

Domu graudi.

- 1) Kad katre to wiſu ſinatu, lo katre pahrl katre runā, tad kat- ram nebuhtu ne trihs draugu.
- 2) Peemini no rihſa, ka ſchi deena aiſees un wairis negreſiſees atpakal.
- 3) Noſchelojami ir tee, kas paſchi ſewi eedomajuhchees par ne- laimigeem. Tee ir teekſcham nelaimigi.
- 4) Kas naw nowehſchamais, no ta newaiſjaga bihtees.

Teefas preekſchā.

Pawees un ne wiſi ſmulſ teefneſis pahrlkluſinaja jaunū mei- teni par leezinezi. Wiſch gribeja behdejo ſamuluſnahm, un tapeh- ſajija: „Mana miſhā, Zuhſ eſeet loti ſmuta.“ — „Es gan ſinatu, ko Zuhſ atbildeht uſ Zuhſu glaimoſchānu,“ jaunawa atteiza, „bet ſweh- raſis mani ſaiſta, tagad patehſu runaht.“

Pea ahrſa.

Kahds wiſes zeeta leelas kaulu ſahpes, Wiſch nahza pee ſlawe- na ahrſa un luhdſa, lai tas wina iſdeedinet. Ahriſ uſraſtija ſih- mitē lahſis un, ſlimneekam aiſeijot, ſajija: „Ja Zuhſ ſchih ſahſes palihſi, tad eſeet til labi un paſakeet to man ari, — jo tāpat ari es nu jau ſchetras nedelas aiſ kaulu ſahpehm newaru dabuht meerigi guleht pa nahſihm.“

Semneeka atbilde.

Semneeks nobrauzā pilſehitā. Sawas darifchānas beidſis, wiſch, weefnija ſehdedams, diehra ſawu pudeli alus. Smalſs jaunſtungs- to zaur ſawahm uſ deguma uſneektajahm brillehm ilgi apluhſoja, un

tad, tam preekſchā noſahſees, jautaja: „Nu, wezil, waj ſeens ſchogad bija labi audſis?“ — „Waj Zuhſ iſſalkuſchi?“ ſemneeks ſauſi atteiza.

Kruſidehla ſpreedums. Weefnija ſehdeja wiſis ar gluſhi pilfu galwu, — bet bahrda jo kupla tam pahrl truhſihm karajahs. Saimneeka maſais dehtens to ilgi apluhſoja, un tad beidſot ſajija: „Dntuli, tā Lew mati ut demi notlututi?“ **Tihzans.**

Wales teateri.

Seemel-Amerikā kahdā pilſehitā notizis ſchahds jozigs atgadijums: Teatera iſrahde, tai brihd, kur tenoriſs apſolijahs miſhtalū aktreſei, ka ne nahwe, ne elle wina no miſhtalahs ne-aſchſchir, leela ſchurfa uſ ſtatuwes parahdijahs un dewahs taiſni uſ ſamihlejuſchajeem. Aktreſe aiſ bailehm pagihba, un miſhtakais, folijuma aiſmirſdams, — behds. Tas nemaf neraudſijahs pehz ſahda erotſcha. Ari ſchurfa iſbihjahs un dewahs no ſtatuwes orſteſti. Kuſtonis eelehja bungu ſitejam klehti; ſchis eefahka ar bungu wahlſitehm pahrlleezigi fargatees. Schurka nu dewahs ſarp teem ziteem ſpehtetajeem, tas aiſ bailehm ſawas iſ- ſtrumentes palaida wakam un lehja uſ ſehdekeem. Bet ar to wehl nebija deewagan. Driſh ſchurfa eekſtehja publiſā — dahmās. Schih, nabadsites, wiſhtija drahnas ap lozekeem un glahbahs wirs ſehdekeem; daſchas ari pagihba. Kungi ne-uwedahs nemaf labali. Kaut nu gan daſchi pahrl tahdahm leekahm bailehm ſmejhahs, tadſchu ari netruhta tahdu, kas aiſ bailehm behſa no teatera nama ahra. Wales wairo- jahs; wajjadſeja jau atkaiſht wiſas durwis. Behdigi kahds ofiſeeris iſwiſta ſawu ſobinu un nogalinaja negodigo iſrahdes trauſetaju. Pehz tam wiſ atkal pamafam apmeerinajahs un iſrahdi wareja turpinaht. **Fr.**

Jamafā, — noko dariht!

Kahdā ſludinajumā ſahweja: „Kanarijas putniſch iſſtrehjis. Kas wina atneſs, waj uſrahda, kur tas atrodahs, dabon 1 rubli pa- teizibas algas no D. kundſes (eela, namē un nummurs).“ — Dira deenā kahds wiſis eenaht pee D. kundſes, kas apatſch mehtela ko neſs. „Waj es tē pareiſo weetu eſmu atrahſi, kur lana?“ — „Al, waj Zuhſ wina atneſah?“ — „Paſchu putnu gan nē, bet peerah- dijumu, kur wiſch atrodahs. Schē, ſchis laiſi ir wina apehdſi! — Luhdſu, to rubli pateizibas algas.“ **Purwmaleetis.**

Riktigi un pareiſi atbildehts.

Stolotajs ſkōlā, pahrl 7. bauſli tizibas mahzibā runadams, jautaja kahdam ſehnam tā: „Sal man jel, dehlia, kahdu labumu brand- wihna ſchuhpim atneſs ta pahrlleezigā ſchuhpoſchāna?“

Stolens: To labumu, ka tam naw ta nauda jaſargā un ja- waktē, lai to ſagli nenofog!
Stolotajs zitam ſehnam wehl praſa: „Bet ſaki Tu, Miſel, kahdu jankumu ta pahrlleezigā ſchuhpoſchāna tad atneſs?“ **(Statees peelikumā.)**

Kad es pahbrauzis rakliitu awises, zil nabagi tulksheneeki esot N. R. pagasta laudis, kas gan mahletus ratas braukajot, bet teem klehtis esot tulkshas? — Tu faki, lastajis: „Ta buhtu gekiba, to awises rakliht.“ — Es: „Ja, — bet es to pateesi esmu redsejis.“ — Tu: „Lai nu gan, — tomehr Tu jau „wisam pagastam“ tamdeht ne drihtsi zelt neslawu, — jeb waj tad jau tee wisi palaidonas jeb isfchekredetaji, kas no magastinas nem?“ — Teefa, teefa, mihtlais lastajis, buhtu gan gekiba, pahr tahdu leetu awises wisu pagastu apwainot. Bet runasim nu bes lihdsibas. Rahds J. R. lgs „Latw. Awischu“ 13. nummurā to tadfchu — zita wihse — darijis. Wihsch wisus Ruzawneekus noleek nekā un isdaudina par tumfcheem laudihm, kur laikam daschi til buhtu pa datai wainigi. Es schē ihsumā til us teem swarigem apwainojumeem atbildeschu. — J. R. raksta: „Krogis Ruzawneekem mihtlais nekā basnija.“ (Raugi, kahda grehta apwainofchana!) „Druwas nefs peeteekofchu pahrtikfchānu, — bet fuhri un grehti pelnitee grafchi wisi slid kroga papas ful.“ (Kad tas teefa buhtu, tad jau Ruzawneekus nebuhtu wis 58 kutamahs maschinas ar wifam puzjudmalahm, un mahjas ta freetni nebuhtu apfopstas, kā leelajam pullkam no Ruzawneekem iraid aploptas.) Tahlakti J. R. faka: „Tilkshis kā basnijas darbs nobeigtis, tad „wifa druhma dodahs us krogu.“ (Tad jau Ruzawas basnijas krogam wajadjetu desmit reis til leklam buht, ja wisi basnijas laudis tur gribetu nostahtees.) — Tad J. R. ari weenu gabijumu peewedis, kur behrns kahds raudadams lahrojis eet skolā, — bet wezaki to nelaiduschli. Waru winam otru gabijumu usfahbiht preti. Rahds Ruzawas buteneeka dehts, nupat eepwehtihse, 16 gadu wezs, jau daschus gadus, tāpat kā zirkahrt wina trihs wezakee brahli manu skolu apmekleja, schini skolā atrodahs. Preeksch gabslaheta es preeksch schi mana tagadeja mahzella sinaju kahdu labu weetu pee kopmana Keepaja, kur wihsch par mahzelli wareja eestah. Pateizu wina mahtei scho, kā jereju, labu wehiti, — bet kā es atplehtu azis: schi feewina palika domiga un sfumiga; tai noriteja afaras, un wina luhdsja, lai paturet wehl sehnu skolā. Wina brahli pilnigi tapuschji iskoloti (par telegrafistiem), kā tad schis beidsamais lai masal skolās mahzibas baudot?! Esot ari wehl par jaunū, iset pakaulē... Sinams, ka ar preeku winas wehleschanos ispilbiju; bet es biju domajis, winai weeglumu isgahdahi, jo skaidri redseju, zil grehti un fuhri schai mahtei nahzahs, wisus tos ilgus gadus fawis behrnus laist skolā. — Redseet, J. R. lgs, kad es scho atgadijumu buhtu grieteis awises wehstihit par peerahbischānu, zil Ruzawneeki us skolahm dsenahs, tad manam rakstam ar wifu pateesibu buhtu netaisniba, tāpat kā Zuhfu rakstam netaisniba, kad Zuhš wehstijiet pakaulē, ka wezaki nelaischot behrnu skolā, kaut tas brehtdams grieb eet. Mana usflaweschana buhtu par daudš, buhtu, us wifem Ruzawneekem fakot, nepelnita, tāpat kā Zuhfu waimanafchana, us wifem Ruzawneekem fakot, nepelnita, nepareisa. — Negribu ne buht fahjibt, ka Ruzawneeki isglitibahs sinā atneeguschji augstu stahwofli. Wispahrigi tam leelakam pullkam no wineem wehl daudš wairak jadsenahs us gaismu, — un teefa ir: tee ne-atklaischahs no tehwi tehwi drehbehm un eerafschahm; bet awises winus iskehrahst, wifu pagastu apwainot, — to wini naw pelnischji. Dumfoni wini naw; fewischli wini to naw pelnischji no tahda kunga, kas schē kahdā stuhriit par dahrsneeku ir aizinahs, peepalihdseht uschwas un dadschus iscawehst un labu sehflu sehnt un fopt. — Kad J. R. lgs fawā rakstā isdaudina awises, zil tumfchi laudis Ruzawā, teikdams: „Zuhš stajagseet pee behdibina!...“, tad japawihpsnā tē klahst fajuhtamas rakstijaja domas: „es Zums

atnefu gaismu!...“ — Bet to jau J. R. lgs Ruzawneekem pahcheem azis wareja teikt, kam pee tam awischu wajadseja? — Zeru, ka J. R. atnahs ari reis pee manis; es winam tad rahdichu no listehm tos skaitlus, zil daudš Ruzawneeku dehtu — to tumfcho lauschu behrnu! — ir isglitoti daudš smalkaki, nekā wihsch patš, tas tumfshas pasinejs un gaismas atnefsejs. — Diwas leetas wehl schē grihu ishi peemineht: to apwainofchānu, deht dsefchanas krogā, un Ruzawas basnijas ehlas nepeekopfchānu, to kahds „Ruzawneeks“ „Latw. Awischu“ 14. nummurā zel gaismā. Kad pee Ruzawas krogā swehtdeen pehz basnijas laika peestaigā, tad war gan daudš lauschu tur redseht. Bet waj tad tee wisi us dsefchanu tur palikuschji? Tā naw! Ruzawas basnijas draudse ir 7 juhdses gara un pahri juhdschu plata. Behz basnijas laika fateekahs kopā tahseji radi; teem jau pahrpreefchānu deewegan. Sinams, kuzā krogā tad ari dsehraju truhktu! — Jesum no til 12 mahzelleem bija weens nederigs, — kur tad Ruzā as pagastā no 7000 dwehfelehm simteem ne-atdahiš, kas nepeeder wis pee fahstibas beedribas. — No Ruzawas basnijas zaurā jumta ta wehst pilnigi pateesiga. Wehtas toti daudš daktinu fadauschjuschas. Bet waj Tu domā, rakstijais un lastajis, ka Ruzawneekem firds pahr to nesahy, jeb domā, ka naw deht tam rakstihis un luhgts? — Ruzawneeki nebuhtu til kuhtri, strahdahi un gahdahi, ka basnijas jumis apafsch daktineem dabutu dehtu waj schkindelū jumtu, kad materialu un naudu dabutu no turenis, kur tee jadabon. Un tomehr taps gahdahiš, — bes gauschānahs awises, bet peepalihdsibas no awischu lastajiem. Smahdeht ir weeglaki, nekā labaki isdariht! Chr. Schönbergis.

No Keepajas. Merza mehnesi eeahza muhfu ostā no ahrtsehm: 89 twaika- un 8 buru kugi, kopā 37 tuhft. 690 registereu tonu leelumā, — to starpā: 27 Sweedri, 23 Wahzi, 23 Dahni, 13 Angleschi; un 11 Norwegechi; no eekschsems: 6 buru kugi, kopā 304 registereu tonu leelumā. Lihds 8. Aprisim pawisam eeahza 257 kugi, isgahja 279 kugi, un isweda prezes no 1. Janwara lihds 1. Aprisim par tilai 4 milj. 649 tuhft. 75 rubli, pret 8 milj. 810 tuhft. 715 rubleem 1885. gadā tant pahschā laikā. Schē skaitli mums nedob nekahdas labas zeribas pahr teekofchā gada andel. Jau no 1883. gada muhfu pilfshitas andele pahstahwigi gahjusti atpakal, un tagad atkal ne fen augstakā dselshjeku padomē jauna zeitu pa-augstinaschana nospreesta par isfuhthamam prezhem, kas muhfu tirgotajiem dara leelas ruhpes, jo pehz jaunā tarifa isnahst frakts gandrihs diwreis til augsta, nekā senal. — Daschi labibas kantori jau fen pahrzehlahs no Keepajas us Ddesu, un kā dsird, teem tur daudš labaki weizotees, nekā Keepaja. Daschi tirgotaji atkal fuhdsahs, ka ne-efot wairs wehrtis, labibu Gelfsch-Keewija uspiert un us Keepaju pahrwest, jo ne reti isnahst labiba lihds 30 kap. par pudu dahrgaka, nekā pirzeji warot mahsah. No wifam pusehm dsird fuhdsamees pahr andeles wahjo stahwofli. Redsefim, zil ilgi tas tā pahstahwehs; waj tad nu Keepaja atkal atritihis fawā wezā, nabadsigā buhshānā (kas teescham naw domajams), jeb ta, kā jau isdaudinatā „brihnuma pilfsheta“, pati is fawem pihshcheem jo bagati pazelseeš.

Kahdi Keepajas realskolās skoloni bija 12. Aprisil isgahuschji us tā faulko „Tronamanteneeka birsi“ pastaigatees, un weenam attrahpijahs usmihst us odst. Wina jaunakais grahlens noleezahs un gribeja odsti tuwal apluhkot, kad ta peepeschji schwahdama pret wina waigu pazehlahs. Sehns ar roku odsti pee semes nostā, — bet ta jau bija rokā eedsehlufti, un tas tapa ar stipri upampuschju roku us mahjam pahrwestis un doktera ahrtsefchānā nodots. Kā dsirdams, tad sehna weheliba nestahwot wairs brehmās. — Preeksch Leeldeenahm kahdas 14 deenas bija pee mums pahstahwigi jauks laiks, un faulite sildija lihds 18 un wairak grahdeem. Bet jau pirmo Leeldeenas deenu atmetahs wehst laiks, kahds wehl lihds schodeen (18. Aprisim) pahstahw. Treschā Leeldeenas deenā bija tilai 1 grahdū siltuma, un eesahla jau preeksch pusdeenas stipri snigt un lih; tahds laiks, ihis rudens flapdrankis, bija 15. 16. un 17. Aprisil, un naw domajams, ka tas til drihs muhs atfahs, — jo debese ir stipri apmahlfusees pee rihta-seemeta wehja. M.

Ernstā Plates 50 gadu amata swehtki.

Buhpotu swehtdeenā, 6. Aprisil 1886. gadā. Pahr schihš jubilejas swineschānu pasneedsam pehz „Mahjas Weefa“ schahdu aprakstu: Sawus peezdesmit gadu amata swehtklus pee fshwot un pahscham tos spirgtam un wefclam lihds swineht, sikkens retam kahdam nolehmiš, un kam schi laime peeschkirta, lai fawu pateizibu isfaka mihtlam Deewam. Preeksch peezdesmit gadeem, 6. Aprisil 1836. gadā, Ernstā Plates eestahjahs mahzibā pee Steffenhagena un dehta Jelgawā, kur winam ar mahzibu tā weizahs, ka prinzipals winam gadu atlaida no mahzibas laika. 1848. gadā wihsch atfahja Jelgawu un tant pahschā gadā aisgahja us Behterburgu; no turenis atnahs us Rihgu, kur winam bija nolemts, pahscham ar laiku dibnahst fawu drukatamū un faweenot to ar litografiju un burtu leetawu. 1851. gadā wihsch eestahjahs par weikala wedeju un dalibneeku Hartunga drukatawā un no 1858. gada fahlot nostahjahs patš us fawahm kahjahm, proti patš wadija fawu drukatamū sem fawā wahda. Ar Ansi Leitānu faweenojees, wihsch dibinaja „Mahjas Weefa“, to isdodams, un kad wina freetnais beedrs pee „Mahjas Weefa“ mira, tad patš usnehmahs atbildigā redaktora un wirswaditaja darbu. Bet ne tilai zaur „Mahjas Weefa“ Ernstā Plates wahds tizis sinams Latweeschu tautai, bet ari zaur daudš un daschadahm Latweeschu grahmatahm, to wihsch apgahdajis un drukajis. Tomehr schoreis pahr to plashaki runahst, naw schē weetā; greefsimees pee wina goda swehtku jeb jubilejas apraksta. Swehtku deenā, 6. Aprisil, ap pullkten 1 leem preekschpusdeenā, fapuzkrahš Ernstā Plates drukatawā, kur wajahschahs istabas bija grešnā swehtku uswalkā tehrptas, wina maifes behrni, wairak nekā 60 zilweku, grahmatu un bilshu drukataji, burtu lizeji un lehejei, mahzelli, strahdneeki un strahdneeges. Swehtku istabā, kas ar pufu wihthehm bija isgresnota, bija ustahfshs pa-augstinajums, kas ar swehtku dahwanahm bija apfauts. Wisu swehtku isfichojumu wadija wina weikala wedeje Rinka lgs, kas jau ari pee wina preeksch-

wojis firmu aalwinu. Weesi un fuhstitee no zitham drukatawahm bija fapuzkrahšees minetā swehtku istabā. Kad wina maifes behrni, tā fawamais personals, bija pehz kahrtas rindā nostahjuhsees, tad Rinks atluhdja pahschu jubilaru, Ernstā Plates. Kad zeenigais jubilaris eeahza un zaur fawu mihto maifes behrnu rindu gahja, tad winam afaras atspihdeja azis, redsot til daudš mihlestibas un ustizibas. Swehtku istabai tuwojotees, atfkaneja fshchertbalfiga apfweizinaschānas dseefma. Kad jubilaris bija apfehdees, tad Rinks, wina labā roka weikalā, wina apfweizinaja ar nopeetnu; bet firnigu runu, kas wisus klaustajus aisgrahba, pee tam pasneegdams jubilara bildi, eekā trahsotā, un peeminas dsiejolu, glihti un mahfkligi drukatu. Nu nahza jubilara mahzelli, no kureem weens, winam laimes nowehledams, pasneeda smalki isstrahdatu speeki, ar teem wahrdem, lai wegunā buhtu, us to atspesstees. Tad nahza wina strahdneeges. Pee tam tika pasneegta „fahls un maife“ un par peeminas sismi smuks fudraba bikeris.

Behz tam nahza Rihgas grahmatu drukataji, kuru fuhstitee pasneeda jubilaram krehflu. Bet tam Rihgas grahmatu drukataju fabeedriba winam pasneeda goda beedru diplomu. Wisu to redsot, wareja pilnigi pahrleezinatees, ar kahdu mihlestibu un zeenibu wisi zeenitam jubilaram peekehrahš.

Nu nahza apfweizinajumi, kas no tuwenes un tahlenes bija peefuhstiti, un tika lasti preekschā. To starpā lai peeminam apfweizinajumu no Steffenhagena un dehta drukatawahs ihpafschneeka Jelgawā, kur jubilaris preeksch peezdesmit gadeem bija fahjis mahzitees fawu drukafchānas mahfslu. Ari muhfu wezais Dünsberga tehws, kas no feneem gadeem ar jubilaru fahstihis draudshbas un pateizibas fahthem, bija peefuhstijis apfweizinajumu.

Ari zeenigā jubilara tehwa firds tika eepreezinata: wina weenigais dselis, Dr. Arnolds Plates, bija is ahrtsehm pahrbrauzis us fawa mihtotā tehwa goda deenu.

Kad sweizinajumi bija nolastiti un laimes wehleschānas ar wahrdem isfahitas, tad nesfahitamas wihna glahses pildijahs un tika tulkfchotas us mihtotā un godatā jubilara wefelibu.

Ar to beidsahs swehtku data jubilara weikalā. Behz tam nahza swehtku maltite, kas bija isrihstota Behrmāna dahrja restorazijas leelajā fahle no ziteem drukatajeem jubilaram par godu. Pee schihš swehtku maltites lihds kahdeem 150 zilweku nehma dalibu. Swehtku maltite bija lepmi isrihstota, runas tika turetas, galda dseefmas dseedatas, musika pa starpahm spehleja un dseedataju koris dseebaja. Swehtku beedri palika wisi kahdas peegas stundas kopā pee maltites galda.

Ernstā Plates arweenu eewehrojis to wezo fakamu wahrdū: „Kas mihlestibu sehj, tas mihlestibu pfaus“, un scho wahrdū pateesibu wihsch dabuja pilnigi peedfshwot fawā goda deenā, fawā peezdesmit gadu jubilejā.

Wisjannakahs sinas.

Jelgawā, 22. Aprisil. „Rig. Ztg.“ sino, ka Rihgas rahte 21. Aprisil Bikeres mahzitaju, W. Tilinga lgu, eezehlufti par pehpusdeenas mahzitaju pee Rihgas Doma basnijas.

Behterburgā, 20. Aprisil. Greekijas ahreleu ministeris Deljanis bija isfahijees, ka Greekija pamafinafschot gan fawu fara spehlu tai nospreesta laikā. Us tam nu awise „Journal de St. Petersburg“ peefshime: Keelwalfshim wajaga pagehrehst, ka atrunofchānahs termihsch lai nestahwetu weenweenigi Greeku waldbibas warā, bet tas paliktos atkarā no nolshgumeem, kuzi Eiropu apdroschinatū pret jaunahm Greekijas fara eedomahm un atkautu Turku armijas fahstahwa pamafinafschānu.

Atenē, 1. Maijā (19. Aprisil). Tam preti, ka Deljanis isfahijees, ka Greekija pamafam gan atrunofschotees, pahrdri walodas, ka, kad leelwalfshis us to pahstahw, to fawā beidsamā un galigā rakstā pagehrejuschas, Greekija ne-atrunofschotees wis, bet nogaidischot, lai leelwalfshis sper waras sotus. Starptautiskā flote kuhp; winas fazeini jau fapuzlinati us lugeem.

Wehstules un atbildes.

1. J. W., Statgenē: Zuhfu raksta fatures pehz muhfu sinahm pilnigi patees, un tamdeht to ari labrahst buhtum usnehmuschji; bet Zuhš redahzijai neeseet fawā pilna wahda udewuschji. Tamdeht tam japaleek ne-eewehrotam; jo scho likumu nedad newaram pahrtahpht. Kamehr nu mums wehstuli peefuhstiteet, sinojums jau buhs par daudš nowezojis. Noschehlojam.
2. Weefona
3. Tihjana
4. —D.—
5. A. L-rga } Egeem: Rakhfoshā nummurā.
6. —
7. W. B—ma
8. A. R.
9. Peefarichā Egam: Kā redseet, pahr to uguns-grehku jau schini nummurā sinas.
10. Gahrseenekam: Notikums mums tadfchu leekahs par daudš dihwains.
11. A. P. un R. Fr. Egeem: Zuhš wehlatees drihsumā pamahzichānu pahr linu sehshānu. Noschehlojam, ka tahdas wehleschānahs schini briedi newaram eewehrot, tamdeht ka pahchi ne-eedroschinamees pahr to lo rakstih. Ar Majia mehnescha fahthumu muhfu semfopibas nodakā eestahfees ihpafschs freetns redaktors. Til ilgam muhfu abonenteem jau ja-isteel ar drusku mahsaki apgahdato faimneezibas un semfopibas peelikumu. Jo lai mums gan ari lihds schim itin brangi lihdsstrahdneeki schai sinā bijuschji, tomehr redahzija pati nesinaja scho swarigo lapas nodatu tā wadiht, kā tas tilai tahdam redaktoram eespehshams, kas semfopibu ihpafshi studerejis un patš ilgus gadus ar to praktiski nodarbojees.
12. A—st—na Egam: Zuhfu sinojumu is Jelgawas newarejahm usmeht, tamdeht ka ruhmes peekruhka.
13. Wairak eefuhstijajiem: Kad mihtlas un tamlihdshgas drupinas tirs usnemas, to, kā jau daudtreis fahzihis, newaram apsolitees.
14. G. W—fa Egam: Ufneemfim.

Klahda.

Preeksch kahda laika kahds sinotajs „Latweeschu Awischem“ bija rakstijis is Wentepils apgabala, ka daudš skolu schini aprinki, flimibas deht, flehgtas, — to starpā ari Slehtu skola. Bet tur rakstijajam wihlees. No Slehtu skolahm naw neweena bijushi, flimibas deht, flehgtā.

J. Grünbergis, fototajis Slehtas.

Latw. Aw. redaktors: W. Peitan.

Skolens: To jaukumu, ka tas dabon azu starpā — farkan' silganu degunu!

Pasaulis banflis.

Dari labu un waldi faw' wehl!
Dihmo schodew, ka rihta naw' sdehl!
Runā laikā, lai nepaleek wehl!
Tad ilgi pehz nahwes Tu dihwost wehl!

J. S.

Behzeju mihtla.

(Ishlota no D—d—)

mat	wehl	jeb	da	jeb	fir	pats	fa
lo	ka	las	neeks	ir	to	riht	Zuhds
neeks	neeks	ze	rahb'	ters	ba.	kungs	gi
tigs	a	il	sem	hni	klis	klau	mah
to	stahb'	jeb	pa	mans	ka	Deews	buhš
jeb	lop	tram	mah	schj	Lut	tam	tu
jeb	schreit	kaips	a	tawš	buh	zi	muh
ghim	lis	Kai	tajs	un	jeb	preeksch	wahrdš

(Ufneiejums 19. nummurā.)

Wahrdū mihtlu usminejumi.

(Stat. 15. nummurā.)

- 1) Mati — Rakt.
- 2) Dumpis — Rumpis.
- 3) Alwa — Spalwa.
- 4) Ralks — Alks.
- 5) Gewa — Seewa.

Ufneiejuschji: Steppes Juris, Janis Steppe un L. Weiksch, — Jaimjelgawā (wisas); Karl un Theodor Wagentros, Jelgawā (wisas); Anis Kaufmanis, Keel-Wehseeschu Wikōs (wisas); Penina Jahnis, Riwu jaimneeks Keel-Wehseeschōs (wisas); Weidenmana Janis un Weibergeru Janis, — Dobele (wisas); G. Fieder un stantmann, — Ehdole (wisas); Arlup Schwollmann, Jelgawā (wisas); Johann Anschlunewig, Jelgawā (wisas); Elisabet Grünberg, Jelgawā (wisas); Salmelis Ghis, Raudites mihtā (1., 4. un 5.); Seebadu Klafsch, ar. Wirgawā (wisas); Jahnis, Andrešs, Jahnis un Mahrtinich Seemich, Stepe (wisas); Wehrer Duhmann, Zigds (1., 2. un 3.); Kristaps Grünbergis, Jaim-Sejanas Wikōs (wisas); Friedendeiga Frizis, Rurumifschas Storu mahjas (wisas); Jahnis Dindurs, Jelgawā (wisas); Johann Bihlmann, Blantfelte (2., 3. un 4.); Jeannot Albelit, Jelgawā (wisas); Ana Pshikt, Jelgawā (wisas); Sawinska Katrina un Johnis, Wehbumeschōs (wisas); Gustafs Wolff, Raudites mihtā (wisas); Paul Rugeberg, G. R. un D. R., — Jaim-Walstichōs (3., 4. un 5.).

Basniza un skola.

Kristigās tizības isplāstīšanas pirmajās gadu sūntēs pēž Kristus pēdsimšanas,

ieb:

Atsūns leezineeku afinis ir kristigās draudzes fehla.

(Zurpinajums.)

Kad Perpetua tika aizināta preefšā, tehws atkal, ar winas maso behrnu us rotās, pee tahs nahja un luhdā: Apscheļojes pahf sawu behrnu! — Ari teefas kungs winu it laipnigi peerunaja, fajidams: Scheļo ļawa firmos matūs, scheļo sawu jannu dehlinu, un upurē ķeifaram par labu. — Bet wina pee ta palika: Es to nedarīšu! — Tad Tu esi kriļiļts zilweks? tas jautaja. — Ja! ta it drošči atbildēja.

Kad tehws wehl weenumehf sawi meitai luhdā, tizibu aifleeht, winš tika uļ teefas kunga pawehli ar waru atgruhēts noft un preefš meitas aghim fīst, kas tai leelas fahpes darija, un ta nelaimigo firmgalwi noscheļoja, — bet wina prahta ta tal newareja pēpildit.

Wifā tika noteefati, ka mešča swehrem tiks meiti preefšā. Kad ta deena tuwojās, Perpetuas tehws nahja wehl reif, un no leelahm fahpehm kā isfamifis, israhwa sawu bahrdū, krija pee semes un nolahdeja sawus gadūs. — Ar dīļu noslumfšanu meita to redseja un dīrdeja, — bet nelaimigam tehwm wina newareja palihdēt.

Felzitatā zētumā zaur meitinas pēdsimšanu tika eepreezinata, to weena no winas mahfahm peenehwa un tā sawu behrnu audīnaja. — Behz weza eerabuma tika teem, kas swehrem bija metami preefšā, deenu preefš winu nahwes meelas fataifihēts, lai tee wehl reif pilnigi bīhweifību baudita un pahf sawu dīhwibu preezatos. Scho meelastu Perpetua baudija lihē ar ziteem krusā beedreem kā fwehtu wakar-ehdeenu, zits zitam firdi stiprinadami un atspirdīnadami.

Nahfōshā deenā wifā gahja no zētuma us zirkū. Ka fahis kumedinš laudihm buhtu jo patihkams, teefas kungs gribeja, lai wifā wihreefchi ar farfaneem mehteem, kā Saturnus preefeer, apgehrtōs, un tahs seewas, kā Zeres preefsterenes, ar balteem lakateem. Bet Perpetua fajija: Mehš esam pašči nahfūshi, lai no

wifahm paganu buhšānahm buhtum atswabinati, un dodam tamdeht sawu dīhwibu, lai kriļiģa bīhweiba mums neteek laupita. Teefas atfina, ka wina wairaf nepagehreja, kā ween to, zil winai pehž labas teefas nahfahs, un teem atkahlwa palikt sawās pašču drehbēs. Raubis, pahf to dūfmōdamees, nu pagehreja, lai tee teek fchaufi, kas ari notika. Behz tam tika swehri laisti wakā. Leopards un lahzijs gahfahs us faweeem upureem, un nonahweja tos us weetas. Bet mešča kullis nekrija wis wirfū sawam upurim, bet sawam wadonam. Ari lahzijs negribeja scho darbu srahdaht tablak; bet leopardis breesnigi gahfahs us teem nahwes droshajem, un ar pirmo kōdeenu tas pahf pahrim ar afuimh tika apraihihts, — un tee laudis fauja: Deewōgan tahs kristibas! Deewōgan tahs kristibas! — Kahlōs us nahwi ewainotais greefahs pee klahstahwōfshā zētuma farga un luhdā wina gredfenu. To winš eemehzeja sawās afinis un dewa tam atpafat ar scheem wahrdem: Dīhwo wesels! Peemini manu tizibu un paleēzi fchaubigs! — Winš krija pee semes un slehdā sawas azis preefš fahis pašales.

Uļ abahm feewahm tika mešča gows rihdita, kas, sawa neganta trakuma deht, bija apghadata. Perpetua fanehwa pirmo spehreenu. Ta nokrija augšpehdū gar semi. Winas drehbes tika faplehtas; bet ta ruhpiģi atkal apfedsahs. Tad wina pagehlahs. Re tablu no winas Felzitatā guleja, gūhti eewainota. Ta steidlahs pee tahs, palihdēja tai pazeltees. Abas stahweja meerā, jannu usbrukfšanu gaididamas. Bet laudihm nu bija deewōgan; tee fauja: Dodeet to nahwes dūhreenu! — Winas tika us otru pufti weetas. De bija Perpetua, it kā ta no fapna usmōstōs; aplahrt skatidamahs, ta prasija: Kad tad gowij tiks meitas preefšā? — Nule tikai, kad pee fawās meefas un drehbehm usbruzeena fihmes eeradīnaja, ta domaja, ka wifā pagalam. Tagad ta ari redseja sawu brahli un kahdu mahzibas behrnu, kas bes bailchem pee winas bija steigufchees. Uļ teem ta sawus pehdigos wahrdus runaja, fajidama: Stahweet stipri tizibā, mihlōjatees zits zitu, un lai muhfu zeeschānas Jums nebuhtu par peedaušfšanu. Behz tam abas nahwes mahfas skuhpijāhs ar to meera skuhpijāhs, un tad tika nokautas.

Perpetua un Felzitas pēder pee wzahs basnizās wifu flawenakeem afins leezineekem. Winu kauli duseja 300 gadu Kartagas wifu leelakā basnizā. Winu mirfchānas deena fchini basnizā kā leela fwehtu deena tika fwehtita. Teefas rāfii pahf winu nahwi tad tika lasti preefšā, un winu kapus wehl wairaf kauschu apmekleja, nekā to toreif bija fapulzejees, kad tahs eefsch zirkus tapa nokautas.

(Zurpmat beigums.)

Senkopība un fainmeezība.

Kartufelu audīnāšana un fopfchāna.

Kā wifseem finams, pee kartufelu stahda ir ihpafchi fahne janem wehrā. No ihstā fahnu zelma iseet us wifahm pufehm fahnu fahnes, kuras fawōs galōs zaur fehreku datu wairofchānos breest un paleek par apaku augli, bet kuru augšējais gals paleek teews un der par baribas jelu preefš augli. Kartufelu audīnāšana mehriks nu it ihpafchi ir, fchōs auglūs audīnāht un wairot. Scheem augkeem nahf bariba no augfchās zaur lapahm; tairni no semes auglōs gandrihs it nelahdas baribas ne-ee-eet, un ja ee-eet, tad tikai misā, bet ne pašchā kartufeli. Wifā usfurs scheem augkeem nahf zaur lapahm. Lapas un luffi dabon tik pat no gaisa, kā ari no fahnehm apafsch semes tahs stahdam waijadīgahs datās; lapās winas ar faules sturu palihgu pahrewehrtchāhs par derigu augli baribu, un tad atkal eet zaur luffu us apafschu fahne, un beidsot augli. Kartufelu auglim wifawairaf ir waijadīgās fehreku datu. Jo wairaf scho rodahs, jo leelaki un labaki top kartufeli. No eefahkuma scho datu kartufelōs mas rodahs, un kaut gan kartufeli aug, tad winu gala wehl ir uhdenaina. Wehlah, kad lapas un zitas waijadīgahs stahdu datās jau gatawas, tad ari fehreku datu nahf kartufeli arweenu wairaf. Pee kartufelu augfchānas ir laika buhšchāna no leelas wehrtibas. Kad laiks no eefahkuma ir idewigis un wehlah flifhts, tad augli gan faaug leeli, bet wineem loti mas to derigo fehreku datu; turpreti kad laiks no eefahkuma flifhts un wehlah idewigis, tad augli neifaug tik leeli, — bet winds daufst fehreku datu. Kartufela dīghchāna fahfahs tik tad, kad flitums wifamasal jau 4 grabdus leels. Kad nu kartufeli semē eefahda, tad no idihgufcheem afneem tik tas stiprakais eet us augfchu; tee ziti nefeepjāhs tablak, — tik tad, kad pirmais eet postā, waj zaur fahnu waj zitas wainas deht, otrais afinis fahf augt. Jo wairaf kartufeli bija fehreku datu, jo kuplāki tas aug. Wifā spehks papreefchu top bruhēhts preefš stahda augfchānas wirs semes un preefš fahnehm, un tad wehlah tik metahs augli. — Kahlī kartufeli nu wifalabaki der preefš stahdīchānas? — Wifepirms kartufelim waijaga buht pilnigi gatawam; jo negatawā kartufeli, kaut ari buhtu leels no isfatas, ir mas fehreku datu, un tapehž ari no tahda nekās freets newar ifaugt. — Tahlak japrasa: waj fehklas auglim waijaga buht leelam waj masam? — De nu gandrihs wifur ir peenemts, ka kartufela auglija jo leelā, jo fmagahs fehklas auglis ir bijis. Tomehr daudfrees ari no maseem fehklas augkeem ifaug labi kartufeli. Tapehž tē ir jamelle pirmā augfchānas grunte. Kartufelis tad ifaug leelaks un labaks, jo agrak augli fahf mestees, un jo ilgak tee tapehž war augt.

Kā jau augfchā peeminejahm, augli tik tad fahf mestees, kad jau wifsejāhs stahda datās pilnigi ifaugfchās; tapehž jagahdā, lai tahs ahtraki augli. Kad nu fehklas kartufelis ir bijis leels, tad stahdam no eefahkuma wifu waijadīgo datu ir pilnigāki, tā ka tas war ahtraki ifaugt. Tapehž leels kartufelis irahdahs gan preefš fehklas derigs. Tomehr no tahda war atkal zita waina zeltees. Kad laiks idewigis, tad no leela kartufela ifaug ne reti reifā daufst fteebri, kuri zaur sawahm lapahm weens otru apehnojāhs. Pee angli baribas fataifichānas nu ir loti faules spihdeschāna waijadīgā; tapehž pee tahdem stahdem lapās rodahs masaf derigās baribas. Zaur tahdu apehnojāhanu ari seme newar labi fahfīt, kas atkal augfchānai neder. Tahlak stahda fteebri ehna nepaleek stipri, — bet lehti lokahs us semi. Kad fteebri us semi pagulstahs, tad tik reti buhs leeli augli; jo pee tahdem stahdem tee fahnu sari, kas nu stahw us augfchu, fahf stipraki augt, un tas labums no wineem neeet tagad apafschējās augli sīhģās, bet papreefš tai us semes guledamā leelajā fteebtrā, un no fchi fteebtra tad tahs derigahs stahdu datās it lechnam eet tablak us apafschu un daudās nenonahf pašchā

augli. Laikam waijadsetu pahreeku buht idewigam, kad pee tahdem stahdem kas ifaug. Siltums ween tē nelihds; jekad laiks pee tam wairaf apmahzees un tumfchs, tad tomehr tik tahs wirs semes buhdamahs stahda datās labaki aug. Ir iprowehēts, ka, deht stahdu noleekfchānahs gar semi, neweens auglis newarejis ifaugt. — Tapehž pee fehklas janem wehrā: Ja augfchānas laiks agri fahfahs (kas ne wifās weetas un ne wifōs gadōs weenadi), tad preefš augfchānas ir masa fehla deriga, jo tad wifsejam stahdam buhs laika deewōgan, pilnigi ifaugt, un otrahrt nebuhs tas augfchā minetāis flitums, kas no leelas fehklas war zeltees. Jo wehlah nu augfchānas laiks eefahfahs, jo leelakam waijaga buht fehklas auglim. Wifawairaf tad leeli augli gels, kad wehlahs malts-falnas pirmos afinus waretu nomaitah; jo leelai fehklai tad wehl atliktees deewōgan spehka, jannu afnu idīst. — Tahlak ir atrahst, ka no leeleem kartufeleem atkal nahf leeli, un no maseem, — masi augli, — bet tapehž naw jadomā, ka no leeleem teefcham il reif wairaf eenahf. Pee masaf fehklas top wairaf iftahdīhts, un kaut ari augli teefcham masi, tad tahdu atkal mehds buht wairaf, kureem fopā daudfrees leelaks fwaras, nekā leelajeem. Pee tam masajōs (finams gatawajōs) mehds buht wairaf fehreku datu. — Kartufelus preefš stahdīchānas pahfgreest, un wairatōs gabalōs idalīht, reti ir derigs. To wehl drihtst darīht pee faufas, weeglas semes; bet fmagā semē tahdi kartufelu gabali fahf lehti puht, — wifawairaf tad flapjums peefahs. Tapehž ir labak, nemt masus, nekā fagreestus, leelus kartufelus.

(Zurpmat beigums.)

Kahlā wifse dafchadi tahri zelahs zilweku un lopu eefchās.

(Zurpinajums.)

Schee afni jeb behrni, kureus ar fwefchu wahrdū Cercariae nofauz, ir wehl dafchadā wifse faweeem wezakeem nelihdīgi. Dafcheem ir gara aste, kas pa-augufcheem wifai truhkt. Scheem afstaineem ilgs laiks uhdenti janodīhwo, un wini atronahs tik tahdōs gleemeschōs, kas uhdenti dīhwo. Ziti isfchirahs sawā ahriģā isfkatā glušchi mas no pee-augufcheem eefsch'tahpreem; wini ir bes afstehm, un atronahs tik tais gleemeschōs, kas us faufas semes dīhwo. Siltā gada laikā, Julija waj Augustu mehnefi, jāunee eefsch'tahri nahf no gleemescheem ahra. — Apluhstom papreefch'tōs afstainōs no wineem. — Swabadi tikufchi, wini peld pa uhdenti, ar sawu afni aitedamees. Bet tee nepaleek ilgu laiku uhdenti; wini rauga atkal eetikt kaut kahlā dīhweekā. Pee tam teem ir wifā uhdens dīhweeki derigi, kā: gleemeschi, wardes, fīwis un ziti tahdi kufstoni. Kahlā wifse wimu ee-eeschāna minetōs dīhweekōs noteek, ir profesoram Sieboldam it labi ideweēs nofkatītes. Wifch eelaida reif weenas fōrtēs jāunus eefsch'tahrpūs, ko Cercaria armata nofauz, fopā ar kufaineem kahlā glahfchu traukā, un pehž ne ilga laika redseja, ka schee pee kufaineem peefchrahs un eefahka pa scheem apafahrt taufiht. Schihs fōrtēs eefsch'tahrpam ir dīelons us peeres, dūzjim lihdsīģis, kuru tas war ifsteep un eewilt. Ar scho dīelonu nu eefsch'tahrpūs proweja fchur un tur pee kufaina meefas, lai waretu preefch zaurlihchānas geldigu weetu atrah, un kahdu mihlftaku, glehwatu weetu atrahis, isurba tur zaurumu un eelīhda beidsot kufaina meefā; tomehr winš pee tam pafaudeja sawu afni, kas palika ahrpūs kufaina. Tahdā pašchā wifse laikam noteek ta ee-eeschāna ari zītōs dīhweekōs. Tiklīhds kā eefsch'tahrpūs sawa fainmeeka meefās eenahzīs, tas paleek meerīģis, fahraujāhs fopā un apfedsahs ar zētu, bet zauri redsamu apsegu jeb fchāumalu, un patur scho apgehru ilgu laiku. Lai nu waretu eefsch'tahrpā pahrewehrtchānahs wehl jo tahlak paweiktees, winam waijaga, tāpat kā dīhfwu tahrpīnam, gaidiht, kamehr tas no kaut kahlā zita dīhweekā teek ee-ehis. Zita dīhweekā wehderā eenahzīs, tas leen no fawās fchāumalas ahra un eet farnās, fur tas, preefch augfōchānahs gatawās, apaugfōjāhs un dehj pawtūs, no fu-

Schini waijāchānā ari Justins afins leezineeka wahrdū nopel-nija. Winšch bija Sīhemes pilfehēti eefsch Samarīfās no Greeku wezakeem dīmīs un paganu tizibā usaudfīs. Justins patē mums fahfita, ka winšch wifās Greeku fkolās pateefību meļeļīs, — bet tahs nekur nebija atrahis. Wina dwehsele bija tā isfalkufi pehž meera un pateefības, ka winšch pahf tahm gūhtibahm neneeka ne-istafī-jahs, zaur semehm un pa jūhrahm brauzot, lai flaidras fīnas un pahrlēzināfchānos dabutu pahf debefchīgahm leetahm. Pee dahča daufst flaweta gudribas fkolotaja kahjahm winšch jau bija fehdejis, bes ka wina ilgofchānahs tika pēpildita. Pirmo fkolotaju winšch atstahja, kad manija, ka tas wina Deewa atfihfchānā newarefchot west tahlak, un greefahs pee zita. Tas fchīm sīnrahriģajam fkolneekam pirmōs prasija pehž naudas, ko tas par mahzibu gribot mahfahf. Tahda mantas kahriba jāuneklīm bija par reebumu, un tamdeht, scho atstahdams, winšch gahja pee trefchā. Tas wimu usbildinaja: Waj Zew ari kahdas fīnaschānas pahf musiku, swaigīnehm un semes mehrihchānu? — Justins, sawu nefināfchānu pahf fchīm leetahm neslehdams, ar leelu nīzināfchānu no ta tika atrahidhts. Winšch wehl proweja ar zetorto; pee ta winšch zereja sawu mehri panahht. Wifās mahzībās winšch gahja ahtri us preefchu, un lai, no neweena netrāuhēhts, tahs deewifchīgās leetas grūntigi waretu pahrdomahf, winšch aifgahja us kahdu weentuligu weetu jūhras tuwumā. De winšch fatikahs ar kahdu firmgalwi, kam bija lehniga, godbhīģija ifskata. Tee fahla farunatees. Firmgalwis, kristīģis zilweks buhdams, ahtri apkehra, ka Justins ir pafaulēs gudribas fkolneeks, un nu nehmahs winam peerahidht, ka wifā zilweka gudriba firdij nekahda meera newar dot. Tahdi wahrdi jāuneklīm leelas fahpes padarija, kas tai maldīchānā dīhwoja, ka nu reif rīktigu želu efot atrahis. Bet firmgalwis wina azis us zitu awotu greela, no kura tas dīhwības uhdenti war smeltees, proti winšch tam tika preefchā tos wezahs deribas rakfūs, kas no Deewa apgaifmōteem praweescheem bija rakfīti, un tam apsolija, ka tur pilnigi ifskaidrofchānu dabufchot pahf wifahm leetahm, kas preefch fwehtas dīhwofchānas derīgās, — un fchēlrahhs no wina ari to pamahzīfchānu: Pahf wifahm leetahm luhdsi, lai Zew tee gāifmas wahrti top atdariti; jo fchīhs pateefības neweens newar apkert, ja tas netop zaur Deewa un Kristus garu apgaifmōts.

(Zurpmat beigums.)

zeem augli jeb behrni ifnahf. Tas nu buhtu fchīhs fōrtēs eefsch'tahrpū dīhwees gahjums.

Daufst prahstās ir to eefsch'tahrpū dīhwees gahjums, kas bes afstehm. Wairaf pofihstama no fcheem ir mums to eefsch'tahrpū dīhwe, kas fihtera gleemeschōs (Succinea amphibia) dīhwo. Schee nestāigā wis daufst apfahrt, bet apfedsahs jau ar fchāumalu, wehl gleemesi buhdami. Kad gleemesi fawā laikā fapfihst, eefsch'tahri nahf, wehl fawās fchāumalās jeb puhfchōs buhdami, ahra un top pa fahli imehtati, tur teem jagaida, kamehr tos kaut kahds loys ee-ehd. — Lopa wehderā wini atron idewigu weetu preefch wairofchānahs, zaur apaugfōfchānos. Fchāumala, kura peemīnetee jāunee tahrpini ufturahs, ir ar fchēlhwomu pilnigi pēpildita, un zaur to no fahfchūfchānas jeb fahalfchānas pafargata. Ilgafu faules karftumu tahrpini laikam nepanestu, — un tahdā wifse war gan tizeht, ka wini flapjā laikā jo ilgati dīhwoes un sawu nolīkto mehri jo drihakti panahhs.

(Zurpmat beigums.)

Wehl kahds wahrdōs lopu baribas truhkuma laikā.

Truhkuma laikōs senkopji, nefinadami, kā sawu lopu dīhwibu wifzīnāht, dob ne reti ehdamo, kas ne wis lopu dīhwibu uftura, bet tai dara fahdi. Bes ihpafchās ismehģināfchānas newaijadsetu to nekād darīht. Tapat ir zaur iprowefchānu atrahst, ka dahčas leetas, kas lihds fchīm par nederīgahm tika turetas, lopu baribai loti nogeld, un wehl dahču labumu dod, kas ar zītahm baribahm tahdā daudhūmā naw panahfams. Wahwerini un egu fluijas, kas ihpafchi Sweedrija pehdejis truhkuma gadōs stipri baribai tika nemti, ir tagad iproweti un ismekleti, un pee tam ir atrahst, ka tee dob deewōgan labu lopu baribu, ihpafchi preefch aītahm, kasahm un gowihm. Lopi winus ehd tad jo labprahf, tad tee wahroschā uhdenti teek fahutinatī, un teem kahdu drufku miltu waj klīju peeleek. Zaur scho baribu peens un gafa dabon labu, patihkamū garfchu, kas ihpafchi nahf no fweekeem, kas fluijās atrodahs. — Saghū flaidās jeb loku milti ir ari jau ne reti baribā nemtas. Ilgafu laiku kahlā senkopības eefahdē ir winas dafchadi iprowetas. Zita nemtas eglu un preefchu loku fahgu flaidās, kas eepreefch ar deewōgan retu feetu bija iffījatas. Papreefchu mehģinaja il deenas weenu mahģzinu tahdu miltu jeb flaidu us 1000 mahģzinahm lopu fmaguma peelikt pee baribas; lopi ehda bar bu, kā papreefchu. Behz tam tika 4 1/2 mahģzinas ausu fahnu atmestis, un to weetā tik pat loku miltu likts pee baribas. Pee lopu turefchānas nebija nelahda pahrgroffchānahs manama; wini ehda tāpat un tik pat kā fenaf, un dewa tahdu pašču peena wairumu; bet peens bija tafaks, un dewa pehž garfchās daufst labaku fweestu. Kad lopi tā bija diwas nedehtas ehdinati, tad teem fneehja atkal, kā fenaf, 4 1/2 mahģzinas ausu fahnu un atmeta loku miltus. Nu lopi dewa ne tikai fchēldraku peenu, bet ari masaf. Peena labums un wairums atkal zehlahs, kad ausu fahnu weetā fahla dot loku miltus.

Zaur pee fenafahm ismekleehchānahm bija atrahst, ka pee leefakas baribas lopu fpalwa paleek nepodra un ahda faufa un putekfaina, un turpreti pee tafukainas baribas — fpalwa fahf spihdeht un ahda paleek tihra un mihlfta. Pee barofchānas ar loku milteem rahdahs tahs pašchās ihpafchības, kā pee barofchānas ar tafukaineem ehdeeneem, un lopi rahda labu un weselīgu ifskatu. Ari ir eewehrots, ka no ta laika, kamehr lopi pee baribas loku miltus dabuja, wini nostahjuschi kahfehjt jeb klepot. Ihpafchi wezi lopi seemā ne reti nomozahs ar klepu. Zaur zaurim war pee baribas nemt no eglu waj preefchu loku milteem 5 lihds 7 mahģzinas us 1000 mahģzinu lopu fmaguma. Ir atrahst, ka schee milti, ja wini tik naw wezi, lopu baribai wairaf derigi nekā efkēti no famaitateem ehdamem falmeem. Loti laba un lopecem patihkama bariba teek, kad fchōs miltus fopā ar kartufeleem, ehās rāufcheem waj klījahm faraudfejot. — U.